

самостійної роботи учні, спираючись на набуті знання, формують нові знання, уміння і навички. Організація самостійної роботи учнів, без прямої участі вчителя, але під його контролем, можлива лише тоді, коли доцільно використовується система пізнавальних завдань.

Формуванню навичок самостійної роботи учнів сприяє проведення:

- семінарів;
- уроків-практикумів;
- уроків прес-конференцій;
- дидактичних ігрових завдань на заняттях;
- уроків-дискусій.

Організація самостійної роботи на уроці на основі індивідуально-орієнтованого підходу має такі основні напрями:

- розробка системи нових завдань різних рівнів складності;
- створення позитивного емоційного фону уроку;
- оптимальне поєднання фронтальної, групової та індивідуальної форм роботи з урахуванням специфічних відмінностей кожної групи;
- надання вчителем консультативної допомоги залежно від рівня складності навчального завдання та рівня підготовки учня;
- регулювання частоти і глибини контролю за продуктивністю виконання самостійної роботи залежно від навичок розумової праці.

Самостійна робота на основі індивідуально-орієнтованого підходу на уроках біології озброює учнів необхідними пізнавальними і практичними навичками, сприяє розвитку організаційних здібностей, дає змогу планомірно і результативно забезпечити успішну навчальну діяльність.

Список використаних джерел:

1. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібн. / За ред. О.І. Пометун. – К.: Видавництво А.С.К., 2004 – 192 с.
2. Технології навчання біології / Упоряд. К.М. Задорожний. – Харків: Основа, 2007. – 160 с.

Радзевілова Є.В.

магістр,

*Дніпропетровський національний університет
імені Олеся Гончара*

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОСВОЄННЯ БІОЛОГІЇ ШЛЯХОМ РОЗРОБКИ ОСОБОВИХ БІЗНЕС-ПЛАНІВ

В даний час юнаки та дівчата, які закінчують середні навчальні заклади, вже заздалегідь планують свою майбутню діяльність у дорослому житті. Не секрет, що одним з пріоритетів у виборі спеціальності є грошова винагорода за роботу (оплата праці). Розвиток ринкової економіки передбачає розширення переліку спеціальностей, які дозволяють знайти свою нішу в

економіці країни. При цьому діти вважають, що грошова винагорода має відповідати рівню трудового вкладу в економіку. Причому, логіка життя підказує, що саме підприємницька діяльність дає як великий вибір у пошуку правильного шляху свого розвитку, так і певної економічної незалежності від держави і середнього рівня заробітної плати в надрах його структур.

Таким чином, школярі-випускники роблять висновок, про необхідність розвивати власний бізнес, здатний задовольнити їх майбутні потреби. Зі сказаного ясно, що дисципліни, що вивчаються в школі, переломлюються у свідомості випускників з теоретичної – в площину практичного застосування тих чи інших отриманих на уроці знань.

Отже, основна задача вчителя – виховати та підготувати до життя компетентну особистість – кваліфікованого, конкурентоспроможного на ринку праці громадянина держави. Реалізація подібного педагогічного завдання можлива через впровадження на уроках біології методу бізнес-планів.

У наших дослідженнях були оцінені комплексні підходи, які дозволяють об'єднати питання фундаментальної біології, що вивчаються в рамках програм шкільної освіти, і економічні питання у вигляді бізнес-планів. Таке об'єднання незв'язаних питань в єдине, істотно підвищують інтерес школярів до біології, що можна використовувати і для підвищення рівня загального розвитку школярів.

Робота виконувалася на базі кафедри загальної біології та водних біоресурсів Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара із залученням школярів з базових загальноосвітніх шкіл, з якими кафедра співпрацює. Роботу проводили в 10-х класах протягом 2016–2017 та 2015–2016 навчальних років, на уроках біології. В класах було по 20–24 учні, які були задіяні до проведення робіт з використанням бізнес-планів.

Фундаменти, на яких тримається ця технологія, – самостійність, діяльність, результативність. Проектна технологія бізнес-планів набула поширення в американських і японських школах. Під час виконання подібних проектів здійснюється особистісний підхід учнів до навчання. Проектний метод бізнес-планів – це дидактичний засіб активізації пізнавальної діяльності учнів, розвитку креативного мислення й одночасно формування визначених особистісних якостей.

Учні добре працюють над подібними проектами, оскільки вони можуть проявляти свою індивідуальність, можуть впливати на хід подій та робити власні висновки. Робота над проектом підвищує інтерес до науки біології, поглиблює знання, спонукає до пошуку в дослідницькій роботі, залучає комп'ютерні технології, інтегрує в собі проблемний підхід, групову, дослідну, презентативну, пошукову форми роботи.

Під час проведення педагогічних досліджень щодо впровадження особових бізнес-планів при вивченні біології у школярів використовували декілька напрямів організації бізнес-проектів: «Практичне значення лишайників», «Використання водоростей», «Вирощування молюсків», «Вирощування ракоподібних», «Організація бізнесу з вирощування риб», «Створення тактильного зоопарку», «Створення незвичайних салонів краси» тощо. Проводилися підсумкові конференції для демонстрації школярами своїх

бізнес-проектів, показу мультимедійних слайдів, презентацій, розроблених постерів і навіть коротких рекламних роликів.

Згідно з результатами опитування учнів в 2016–2017 н.р. переважав амбавертивний (62%) та екстравертивний (21%) психологічні типи, в той час, як в минулому навчальному році в експериментальному класі екстравертивний тип був більш переважним, ніж у дослідженнях цього року. В минулому році майже був відсутнім інтровертивний тип – лише 2%, в той час як в цьому році відсоток інтровертів сягнув – 17%

При впровадженні нових методів активного навчання, вирішальним є коефіцієнт комунікативності. В експериментальному класі (2016–2017 н.р.) він становив $0,63 \pm 0,17$ (що відповідає середньому рівню комунікативних здібностей) проти $0,77 \pm 0,19$ (високий рівень) за минулий 2015–2016 навчальний рік.

Важливим аспектом вирішення складних задач з оформлення та впровадження бізнес-ідей та бізнес-планів є організаторські здібності школярів, які можна виявити через дослідження коефіцієнту організаторських здібностей. При проведенні робіт із впровадження бізнес-планування на уроках біології в старших класах НВК № 20 коефіцієнт організаторських здібностей учнів становив $0,74 \pm 0,15$ (рівень нижче середнього) проти $0,62 \pm 0,14$ (середній рівень) за минулий навчальний рік.

На початку другого навчального року було проведено анкетування з метою аналізу розподілу інтересів учнів до уроків біології за 4 категоріями (А – ситуативний інтерес, Б – інтерес за необхідності, В – дійсний інтерес до дисципліни, Г – підвищений пізнавальний інтерес до дисципліни) та мотивів учнів до вивчення дисципліни. Максимальний бал для кожної категорії школярів становив 6 балів. Домінуючою категорією інтересу виявилась категорія А, а переважаючими мотивами – мотивація процесом підготовки бізнес-проектів з біології (22%), вузькі соціальні мотиви (21%) і мотивація змістом – 19%. Подібна психологічна оцінка учнів дозволяла правильно орієнтувати побудову уроків біології та проведення бізнес-навчання з використанням методу бізнес-проектів.

Шляхом письмового анкетування встановлено рівень інтересу до уроку «Біологія» на початку першого 2015–2016 навчального року у 10-х класах – в контрольному – 10-В класі з 27 учнів лише 54% учнів відзначили інтерес до дисципліни, і в експериментальному – 10-Б класі, в якому близько 42% учнів із 26 відзначили інтерес до дисципліни. На початку другого 2016–2017 навчального року у 10 класах шляхом письмового анкетування нами встановлено рівень інтересу до уроків біології серед школярів. Результати досліджень показали, що в контрольному – 10-Б класі з 24 учнів лише 55% учнів відзначили інтерес до дисципліни, і в експериментальному – 10-В класі, в якому лише 58% учнів із 23 відзначили інтерес до предмету. Таким чином, в середньому серед учнів 10-х класів близько 50% були зацікавлені уроками біології, а інша 50% не цікавилася уроками біології або не могла відповісти щодо зацікавленості даною дисципліною. Подібний результат спонукав до пошуку шляхів реалізації нових методичних підходів

до зацікавлення учнів, одним з яких і виявився метод впровадження бізнес-планів на уроках біології.

Порівнюючи рівні зацікавленості учнів експериментального класу до вивчення біології після впровадження методики бізнес-планів, можна відмітити, що відсоток школярів, які цікавляться біологією збільшився на 23% (з 42% до 65%), при цьому кількість учнів, які не цікавляться біологією зменшилася на 11%. Подібного результату ми досягли і в дослідженнях 2016–2017 н.р., де в експериментальному 10-В класі кількість учнів, які зацікавилися уроком біології зросла з 58% до 72%, тобто на 14%, при цьому школярів, яких урок біології не цікавив стало менше на 16%.

Протягом 2016–2017 навчального року якісна успішність в експериментальному класі значно змінилася в сторону збільшення високих оцінок: кількість оцінок 7, 8, 9 балів на початок року становила 56%, протягом навчального року досягла 90% при, але поступово зменшилась і на кінець року, після впровадження методу бізнес-планів становила лише 8%. Кількість оцінок 10, 11, 12 балів на початку навчального року відповідала 19%, протягом року поступово зростала і на експерименту становила 92%.

Впровадження бізнес-планів в рамках позакласних заходів з біології позитивно відобразилося на рівні навчання школярів, та підвищило інтерес до уроків біології. Серед інших шкільних уроків 31,21% учнів відмічали біологію як улюблений предмет.

Реалізація методу бізнес-планів на уроках біології в школі дозволяє значно активізувати інтерес учнів до дисципліни. Використання даного способу впливає на успішність школярів – збільшується кількість учнів з оцінками 10, 11, 12 балів. Таким чином даний метод може бути рекомендований для впровадження в якості інтерактивного або нестандартного підходу до викладання біології у середніх загальноосвітніх школах.

Сухарева А.А.

студент,

Науковий керівник: Лілік О.О.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Чернігівський національний педагогічний університет

імені Т.Г. Шевченка

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ПОТЕНЦІЙ УЧНІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ТВОРІВ ЖАНРУ ФЕНТЕЗІ ЗАСОБАМИ ІКТ ТА INTERNET

В умовах постмодернізму «універсальним» жанром для людей різного віку стало фентезі. Розвиток сучасної української літератури вирізняється різноманіттям жанрових форм, широтою порушеної проблематики. Попри широку популярність фентезі серед читачів різних соціальних і вікових груп, виникають труднощі в процесі шкільного аналізу зазначених творів. Це